

Мамуладзе Г.А., академічний доктор економіки, професор,
ORCID: 0000-0003-4194-7025, e-mail: mamuladze.gtla@bsu.edu.je
Батумський державний університет ім. Ш. Руставелі (м. Батумі, Грузія)

Скриль В.В., к.е.н., доцент,
ORCID: 0000-0003-4064-8146, e-mail: skrilvv3333@gmail.com
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

ФОРМУВАННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОЇ СВІДОМОСТІ

Анотація. У роботі проаналізовано генезис понять «енергоефективність» та «свідомість» та на основі них сформовано авторське бачення сутності поняття «енергоефективна свідомість». Згруповано перешкоди у формування енергоефективної свідомості українських громадян та надано певні поради для їх подолання.

Ключові слова: свідомість, енергоефективність, енергоефективна свідомість.

Mamuladze G.A., Academic doctor of economics, Professor,
ORCID: 0000-0003-4194-7025, e-mail: mamuladze.gtla@bsu.edu.je
Batumi Shota Rustaveli State University (Batumi, Georgia)

Skryl V.V., Ph.D., Associate Professor,
ORCID: 0000-0003-4064-8146, e-mail: skrilvv3333@gmail.com
Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

FORMATION OF ENERGY EFFICIENT CONSCIOUSNESS

Abstract. The article analyzes the genesis of the «energy efficiency» and «consciousness», concepts and on the basis of them formed the author's vision of the essence of the «energy-efficient consciousness» concept. Obstacles to the formation of energy-efficient consciousness of Ukrainian citizens are grouped and given some advice to overcome them.

Keywords: consciousness, energy efficiency, energy-efficient consciousness.

На сьогодні формування свідомого та енергоефективного суспільства – одна із основних цілей Енергетичної стратегії України. Це насамперед підвищення обізнаності громадян у питаннях сталого енергетичного розвитку, енергетичної освіти дітей і молоді; розвиток ефективних систем управління споживанням енергоресурсів на основі сучасних методів моніторингу, аналізу, планування й контролю енергетичних об'єктів; заохочення представників органів державної влади та місцевого самоврядування до забезпечення сталого енергетичного розвитку підзвітних територій [1].

Суть поняття «енергоефективна свідомість» охоплює генезис понять «енергоефективність» та «свідомість».

Енергоефективність як поняття з'явилося у 1973 році після світової енергетичної кризи і передбачає продуктивне, ощадливе, економічно виправдане (доцільне) та екологічно безпечне для оточуючого середовища використання енергетичних ресурсів (альтернативних джерел енергії) для виробництва продукції, якісний рівень якої відповідає сучасним виробничим технологіям [2].

Загалом поняття «свідомість» (калька з фр. conscience) протягом століть вважалося незаперечною областю філософського аналізу, стало предметом дослідження в межах різних спеціальних наук і дисциплін. Це здатність людини пізнавати навколишній світ та самого себе за допомогою мислення та розуму, в результаті чого формується інтелект особистості. Згодом науковців підішли до розгляду цієї категорії в контексті триваючого пошуку фундаментальних підстав діяльності людського мислення. Саме на принципі енергоефективного мислення була побудована політика переходу на енергоощадне споживання у Європі. Нині можна надати наступне визначення поняття «енергоефективна свідомість» – інтегрована система знань, умінь, практичних навичок, досвіду, професійних якостей та цінностей особистості, необхідних для енергоефективного використання та мислення усіх без винятку членів суспільства [3].

На жаль, на сьогодні, в українському суспільстві більшість людей має дуже приблизне уявлення про те, як їхні щоденні дії на роботі і вдома впливають на споживання енергії та стан довкілля. Тим часом досягнення цілей залежить від обізнаності, прихильного ставлення і вміння всіх членів суспільства незалежно від віку, фаху і посади. Саме тому тон у просвітницькій роботі має задавати керівні органи влади, максимально заручившись для цього підтримкою енергетичних агенцій, компаній-постачальників енергії і відповідних комунальних господарств, громадських організацій і активістів, ОСББ, ЗМІ тощо.

Також при цьому варто звернути увагу і на певні перешкоди, що існують у формуванні енергоефективної свідомості українського суспільства (табл.1). Але існують також певні способи у їх подоланні.

Таблиця 1. Перешкоди у формуванні енергоефективної свідомості українського суспільства та поради у їх подоланні

Перешкоди для досягнення кінцевого заощадження енергії	Поради як подолати перешкоди
Бракує своєчасної і зрозумілої інформації, що привертала б увагу, навчала та заохочувала мешканців ощадно ставитись до енергії.	Для інформування мешканців квартир про поточне споживання енергії домашніми побутовими приладами встановити індивідуальні лічильники газу, електроенергії і води, а у випадку центрального опалення – будинкові лічильники тепла. За підсумками місяця вивішувати в житлових будинках інформацію про поквартирне споживання основних енергоносіїв. Для малозабезпечених сімей передбачити допомогу при встановленні приладів обліку. Це спонукатиме до заміни старого обладнання або його більш продуманого використання. Регулярно інформувати городян під час щорічних міських Днів сталої енергії про способи більш ефективного використання енергії в побуті та пов'язані з цим вигоди, а також про досвід мешканців типових квартир, які зуміли зменшити власне споживання енергії, забезпечивши при цьому високий рівень комфорту.
Від зростання плати за спожиті енергоресурси особливо потерпають мешканці з дуже малим заробітком. Після задоволення найнеобхідніших	За участю міських рад, енергетичних агенцій, громадських організацій тощо організувати безкоштовне фахове дорадництво з питань заощадження енергії в побуті та пошуку коштів для купівлі енергоефективного обладнання й матеріалів. Консультанти з питань

<p>побутових потреб у них не залишається коштів для енергоефективного переобладнання своїх квартир, що дозволило б їм відчутно скоротити власне споживання енергії та послабити навантаження на сімейний бюджет.</p>	<p>використання енергії можуть теж відвідувати мешканців для безкоштовного оцінювання енергетичного функціонування їхніх квартир. Паралельно з цим подбати про спеціальні програми кредитування енергоефективної модернізації квартир і житлових будинків для малозабезпечених осіб та будівництва соціального житла з найвищими показниками енергетичного функціонування.</p>
<p>Працівники фірм, які займаються монтажем енергоефективного обладнання і обладнання, що працює на відновних джерелах енергії, часто відразу пропонують клієнтові своє технічне розв'язання, замість спершу виявити всі можливості для заощадження енергії та підібрати найбільш відповідний набір заходів.</p>	<p>Забезпечити належний кваліфікаційний рівень цих фахівців через застосування відповідних схем акредитації/атестації та організацію навчальних курсів і професійного вишколу.</p>
<p>Має місце недостатнє залучення комунальних підприємств до розробки і впровадження заходів з підвищення енергоощадності й енергоефективності.</p>	<p>В умовах невпинного зростання світових цін на традиційні енергоносії комунальні підприємства мають дбати передовсім про зменшення попиту на енергію, а не про нарощування обсягів її постачання. Так вони могли б фінансувати заміну побутових електроприладів на більш енергоефективні (наприклад, звичайних ламп розжарювання на енергоощадні) або елеваторних вузлів на індивідуальні теплові пункти з погодним регулюванням. Повернення коштів інвестиції можна організувати за рахунок заощаджень, отриманих користувачами внаслідок проведеної модернізації.</p>

Отже енергоефективна свідомість українського суспільства повинна стати не просто пріоритетом держави, а й способом життя кожного громадянина. Досягнення цього полягатиме у свідомій суспільній діяльності населення щодо формування соціальних стереотипів, у яких переважає вплив особистості у сфері індивідуального споживання енергетичних ресурсів. Усвідомлення кожною людиною необхідності використання енергоощадних техніки і технологій та ефективного енергоспоживання дозволить сформувати енергозберігаючий тип суспільної свідомості і використовувати енергозбереження як ресурс розвитку і формування ефективного енергоринку.

Література

- 1. Terminology of European education and training policy [Electronic resource]. URL: <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4064> (last access: 21.10.15).*
- 2. Гінзбург М. Д. Що таке енергоефективність? Ринок інсталяцій. –2008.– №5. – С. 54-56.*
- 3. Енергосвідомість як спосіб життя [Текст] / І.М. Олейничук // Освіта. – К.: Київська правда, 2015. – 6-13 травня (№ 20-21). – С. 10.*